

Τι κρύβεται πίσω από τα τεστ αντοχής των τραπεζών

31 Οκτωβρίου 2014

Τα πρόσφατα τεστ αντοχής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) «γιορτάστηκαν» από τα κέντρα εξουσίας ως μια μεγάλη επιτυχία, ως απόδειξη ότι οι τράπεζες της Ευρώπης (μαζί τους και οι ελληνικές) εξυγιάνθηκαν και έπαψαν να αποτελούν μαύρες τρύπες που απειλούν τις κοινωνίες μας. Η αλήθεια, δυστυχώς, διαφέρει εντυπωσιακά.

Στο επίκεντρο των λεγόμενων τεστ αντοχής βρίσκεται ένα κλάσμα – το λεγόμενο κλάσμα κεφαλαιοποίησης.

- Στον αριθμητή βάζουμε τα κεφάλαια (έστω K) που διαθέτει μια τράπεζα σε περίπτωση που οι καταθέτες ή οι πιστωτές της τράπεζας (γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι τράπεζες οι ίδιες δανείζονται τεράστια ποσά) απαιτήσουν τα χρήματά τους πίσω.
- Στον παρονομαστή βάζουμε τα δάνεια που έχει χορηγήσει η τράπεζα και γενικότερα τα ανοίγματά της, π.χ. αγορές παραγώγων (έστω Δ).

Όταν λοιπόν ακούμε ότι μια τράπεζα έχει φτάσει, π.χ., το 10% κεφαλαιοποίησης, αυτό εννοούν: ότι το κλάσμα K/Δ κυμαίνεται στο ένα προς δέκα, δηλαδή στο €1 διαθέσιμων κεφαλαίων προς €10 δανείων που έχουν χορηγηθεί και γενικότερα ανοιγμάτων της τράπεζας.

Όσο για τα τεστ αντοχής, για τα οποία τόση συζήτηση γίνεται, η ουσία τους είναι η εξής: Η ΕΚΤ σκαρφίζεται κάποια δυσμενή σενάρια για να δει πόσο χαμηλά θα πέσει αυτό το κλάσμα. Π.χ. στα πρόσφατα τεστ υπέθεσαν μια νέα ύφεση στην Ευρωζώνη της τάξης του -1,6%. Αναρωτήθηκαν: Μια τέτοια δυσμενής εξέλιξη πόσα δάνεια που βρίσκονται στον παρονομαστή του κλάσματος, το Δ , θα «κοκκινίσει» (καθώς οι δανειζόμενοι θα φαληρήσουν), με αποτέλεσμα να χαθούν αντίστοιχα κεφάλαια της τράπεζας, K , που βρίσκονται στον αριθμητή του κλάσματος K/Δ ; Π.χ. αν «κοκκινίσει» το 20% των δανείων στον παρονομαστή Δ , τότε θα πρέπει να αναπληρωθούν από το 20% των κεφαλαίων της τράπεζας, K , με αποτέλεσμα ο αριθμητής να μειωθεί κατά 20% και το κλάσμα να πέσει από την αρχική του τιμή του 10% (1 προς 10) στο 8% (0,8 προς 10). Αυτό ήταν το ερώτημα των τεστ αντοχής: Θα πέσει πολύ κάτω από το 8% η κεφαλαιοποίηση της τράπεζας (ένα ποσοστό που θεωρείται το όριο ασφάλειας);

Τα πρόσφατα τεστ αντοχής έβγαλαν τις περισσότερες τράπεζες «καθαρές» αναφέροντας ικανοποιητικά κλάσματα κεφαλαιοποίησης (τιμές του K/Δ κάπου εκεί – στο 1/10 ή 10%). Κι επειδή το 2010 τα κλάσματα αυτά βρίσκονταν στο 5% βγαίνουν οι τραπεζίτες στα κανάλια και θριαμβολογούν ότι οι τράπεζές τους διαθέτουν υπεραρκετά κεφάλαια, είναι «θωρακισμένες» κλπ κλπ. Αν ήταν έτσι, και πράγματι διέθεταν μια κεφαλαιοποίηση της τάξης του 10%, τα πράγματα θα ήταν θετικά. Μακάρι να ήταν έτσι. Δεν είναι όμως!

Για να το πω απλά: Τα νούμερα που ανακοινώθηκαν είναι πλασματικά και, σαν να μην έφτανε αυτό, τα «δυσμενή σενάρια» που μελέτησε η ΕΚΤ, στο πλαίσιο των τεστ αντοχής που υπέβαλε τις τράπεζες, δεν έλαβαν υπ' όψη τους τους πραγματικούς κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές τράπεζες σήμερα. Αρχίζω από αυτό το τελευταίο και κατόπιν θα επιστρέψω στα πλασματικά κλάσματα.

Ναι, είναι αλήθεια, ότι η ΕΚΤ έλαβε υπ' όψη της την περίπτωση μιας νέας ύφεσης. Δεν έλαβε όμως υπ' όψη της, επιδεικτικά, την περίπτωση αποπληθωρισμού (μείωσης των τιμών και των εισοδημάτων) που ελλοχεύει και η οποία θα πλήξει άμεσα την δυνατότητα των δανειζόμενων (εταιρειών και ιδιωτών) να αποπληρώνουν τα δάνειά τους. Ακόμα, δεν έλαβε υπ' όψη της την πιθανότητα ενός νέου κινδύνου κουρέματος κρατικών ομολόγων στην Ευρωζώνη (τα οποία έχει αγοράσει η τράπεζα). Είναι σαν να είσαι υπερπόντιος καπετάνιος και να ανησυχείς για την πιθανότητα ισχυρών ανέμων καθώς διασχίζεις τον Ατλαντικό αλλά όχι για την περίπτωση μεγάλων κυμμάτων.

Ας πάμε όμως στο πιο σημαντικό κομμάτι των κάλπικων κλασμάτων (Κ/Δ) που δίδονται στην δημοσιότητα αυτές τις μέρες – μια νοθεία των στοιχείων κεφαλαιοποίησης που γίνεται με την πλήρη υποστήριξη των ελεγκτικών αρχών, ντόπιων αλλά και της ΕΚΤ. Η νοθεία αφορά τόσο τον αριθμητή (Κ) όσο και (σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό) τον παρονομαστή (Δ) του κλάσματος Κ/Δ.

Ο αριθμητής συμπεριέλαβε κεφάλαια που κανείς σοβαρός άνθρωπος δεν μπορεί να αποδεχθεί ότι είναι πραγματικά, διαθέσιμα κεφάλαια. Π.χ. υπολογίζονται σε αυτά έσοδα των τραπεζών τα οποία δεν έχουν υπάρξει, ή που ίσως να υπάρξουν στο μέλλον αλλά υπολογίζονται σαν να έχουν ήδη εισπραχθεί – σαν να βρίσκονται ήδη στα χρηματοκιβώτια των τραπεζών.

Το μεγάλο όμως σκάνδαλο αφορά τον παρονομαστή – το ποσό των δανείων ή ανοιγμάτων Δ των τραπεζών. Να σας δώσω ένα παράδειγμα: Αν η τράπεζα έχει δανείσει 1 δις στον Κώστα αλλά ο Κώστας κρίνεται ότι είναι φερέγγυος, η τράπεζα έχει το δικαίωμα να μην συμπεριλάβει αυτό το 1 δις στα ανοίγματά της – ή να συμπεριλάβει ένα ποσό πολύ μικρότερο από το 1 δις το οποίο είναι μικρότερο όσο πιο φερέγγυος «κρίνεται» ότι είναι ο Κώστας. Με άλλα λόγια, επιτρέπεται στην τράπεζα να μην συνυπολογιστεί στον παρονομαστή του κλάσματος Κ/Δ της το δάνειο αυτό, ή ένα μεγάλο μέρος του (καθώς θεωρείται ότι η τράπεζα δεν κινδυνεύει να μην πάρει πίσω αυτά τα χρήματα).

«Καλά», θα με ρωτήσετε, «και ποιος κρίνει τον βαθμό φερεγγυότητας τους Κώστα; Η ΕΚΤ και οι ρυθμιστικές αρχές που ελέγχουν την τράπεζα;» Είστε έτοιμοι αγαπητοί αναγνώστες για την απάντηση; Η απάντηση έχει ως εξής: **Η δα η τράπεζα αποφασίζει και κρνε γα την φερεγγυότητα του Κώστα!** Μάλιστα. Αν η τράπεζα θέλει να δείξει πως έχει υψηλό βαθμό κεφαλαιοποίησης δεν έχει παρά να βαφτίσει έναν πτωχευμένο Κώστα φερέγγυο κι έτσι το

επισφαλές 1 δις που έχει λαμβάνειν από τον Κώστα να μην εμφανιστεί καθόλου στον παρονομαστή του κλάσματος κεφαλαιοποίησης Κ/Δ το οποίο, με αυτό τον τρόπο, αυξάνεται εντυπωσιακά.

Είδατε γιατί φωνάζω όπου σταθώ κ όπου βρεθώ ότι τα τεστ αντοχής της ΕΚΤ είναι εξευτελιστικά για την αξιοπιστία της ίδιας της ΕΚΤ; Θα με ρωτήσετε, πολύ ορθά, «πως είναι δυνατόν να γίνεται κάτι τέτοιο;» Μπορεί να τα κάνουν όλα αυτά οι ευρωπαίοι ως μέρος μιας συνομοσίας υπέρ των ελλήνων τραπεζιτών; Όχι βέβαια. Μια ματιά στα αποτελέσματα των τεστ αντοχής της Deutsche Bank, όπως τα ανακοίνωσε η ΕΚΤ, αποκαλύπτουν την κατάσταση. Διαβάζω από τις επίσημες ανακοινώσεις της ΕΚΤ τα εξής ενδιαφέροντα:

Στις 30 Ιουνίου 2014, η Deutsche Bank είχε, επισήμως, ανοίγματα 1665 δις (ναι δις, δηλαδή 1 τρις 665 δις!). Από αυτά τα ανοίγματα, μόνο τα 388 δις ήταν δάνεια. Τα υπόλοιπα ήταν στοιχήματα, π.χ. παράγωγα, αξίας χιλίων διακοσίων δισεκατομμυρίων (τα οποία δανείστηκε η τράπεζα για να αγοράσει)! Δύσκολα ο ανθρώπινος νους μπορεί να συλλάβει αυτά τα νούμερα – ιδίως όταν πρόκειται για τζόγο. Και πόσα ήταν τα ίδια κεφάλαια (equity) της γερμανικής τράπεζας, στην πλάτη των οποίων στηρίζεται όλος αυτός ο τζόγος; Μόλις 68 δις, είναι η απάντηση. Με άλλα λόγια, ο πραγματικός λόγος κεφαλαίων προς ανοίγματα της Deutsche Bank δεν είναι πάνω από 4%. Ξέρετε τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι αν το 4% των στοιχημάτων της καλής γερμανικής τράπεζας «σκάσουν», η κραταιά Deutsche Bank χρεοκόπησε.

Να γιατί η ΕΚΤ δίνει την δυνατότητα στην Deutsche Bank να κάνει «μασάζ» στον παρονομαστή (και λιγότερο στον αριθμητή) του κλάσματος κεφαλαιοποίησής της: **για να μην παν κοβληθούν ο γερμανο πολ τες** που, άλλη μια φορά, θα κληθούν να πληρώσουν τα σπασμένα της εν λόγω τράπεζας. Κι επειδή δεν μπορεί η ΕΚΤ να κάνει τα στραβά μάτια **μόνο** για την Deutsche Bank, τα κάνει για όλες τις τράπεζες (πλην κάποιων ιταλικών που έχει προαποφασιστεί η συγχώνευσή τους με μεγαλύτερες, οπότε τις έβγαλαν μετεξεταστές στα τεστ αντοχής).

Όταν λοιπόν ακούτε περί των σκληρών τεστ αντοχής που πέρασαν μετ' επαίνων οι τράπεζες, ξέρετε πως να αντιδράτε. Με ειρωνικό χαμόγελο.